



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/140/99

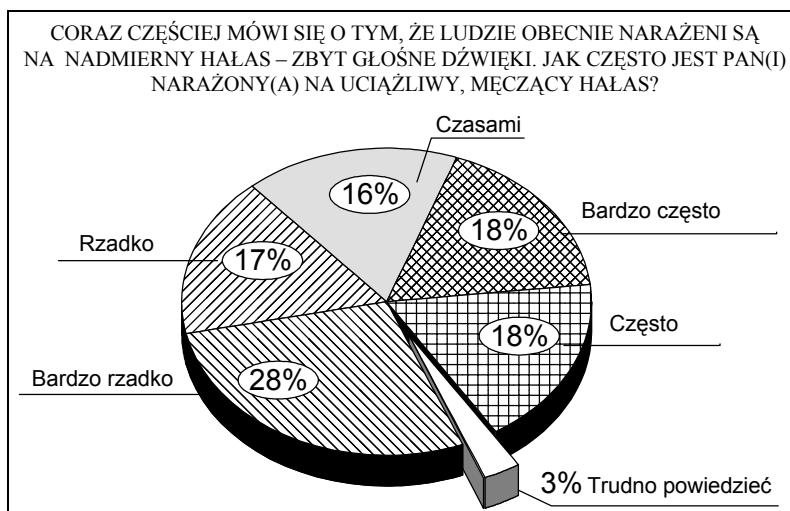
CZY POLAKOM DOKUCZA HAŁAS?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

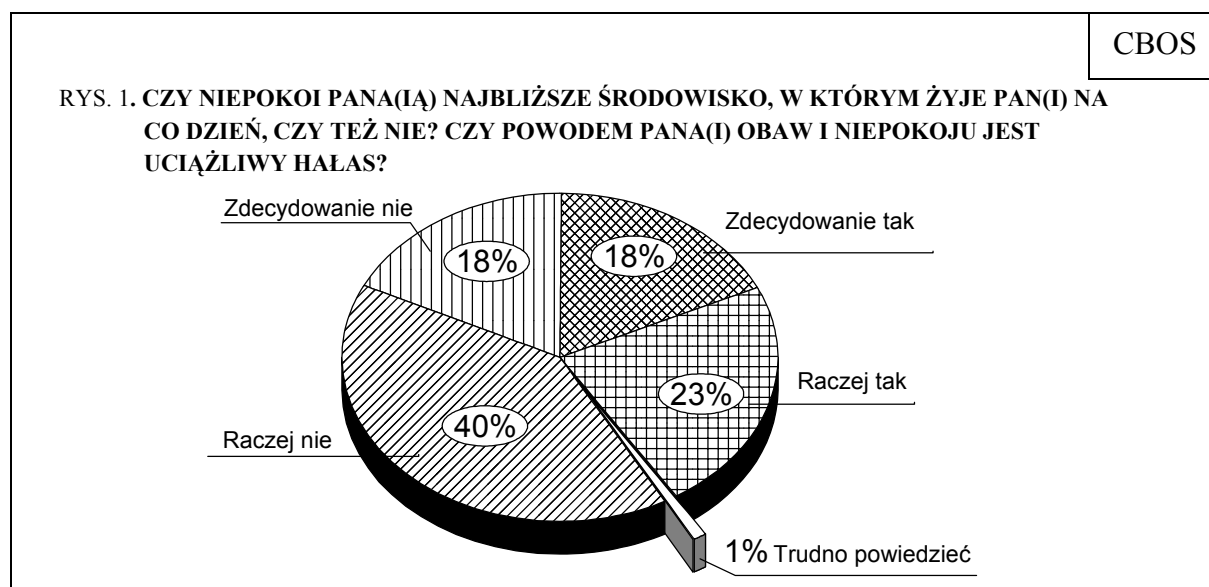
- Ponad jedna trzecia Polaków (36%) przyznaje, że bardzo często lub często doświadcza uciążliwego hałasu, zbliżona grupa (33%) - czasami lub rzadko, a ponad jedna czwarta (28%) - bardzo rzadko.



- Hałas dokucza nam przede wszystkim w domu (29% wskazań wśród ogółu badanych) i w miejscu pracy (25%), w mniejszym stopniu w miejscach dokonywania zakupów (17%), w miejscach wypoczynku (13%).
- W mieszkaniach i domach najczęściej narażeni jesteśmy na hałas uliczny, drogowy (33%), rzadziej - na hałas osiedlowy (23%).
- W pracy przeszkadza nam głównie hałas związany z samym miejscem pracy, np. pracą maszyn czy sprzętu biurowego (21%) oraz hałas uliczny, drogowy (12%).
- Co ósmy Polak (13%) przyznaje, iż ma kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem z powodu nadmiernego hałasu.
- Najczęstszym sposobem obrony przed hałasem jest unikanie miejsc hałaśliwych (20%). Równie często badani rezygnują z walki stwierdzając, że nie mogą sobie poradzić z hałasem lub przyzwyczajają się do niego (20%). Pozostali wyciszają mieszkania, stosują zabezpieczenia mechaniczne (stopery do uszu, słuchawki ochronne) lub środki farmakologiczne, interweniują u sprawców hałasu lub u władz. Dla jednej czwartej (24%) badanych problem obrony przed hałasem w ogóle nie istnieje.

Ostatnio coraz częściej mówi się i pisze o zdecydowanie szkodliwym wpływie na ludzki organizm nadmiernego, przekraczającego normy hałasu. Podkreśla się również, że zagrożenie to często występuje na terenie Polski.

W lipcu, kiedy pytaliśmy o opinie na temat zagrożeń związanych z degradacją środowiska, ponad dwie piąte Polaków (41%) uznało, że uciążliwy hałas w najbliższym środowisku jest źródłem ich obaw i niepokojów. Przeciwnego zdania było 58% respondentów¹.



W sierpniowym sondażu² podjęliśmy ten problem. Próbowaliśmy się dowiedzieć, komu najbardziej dokucza hałas oraz w jakich miejscach jest on szczególnie trudny do

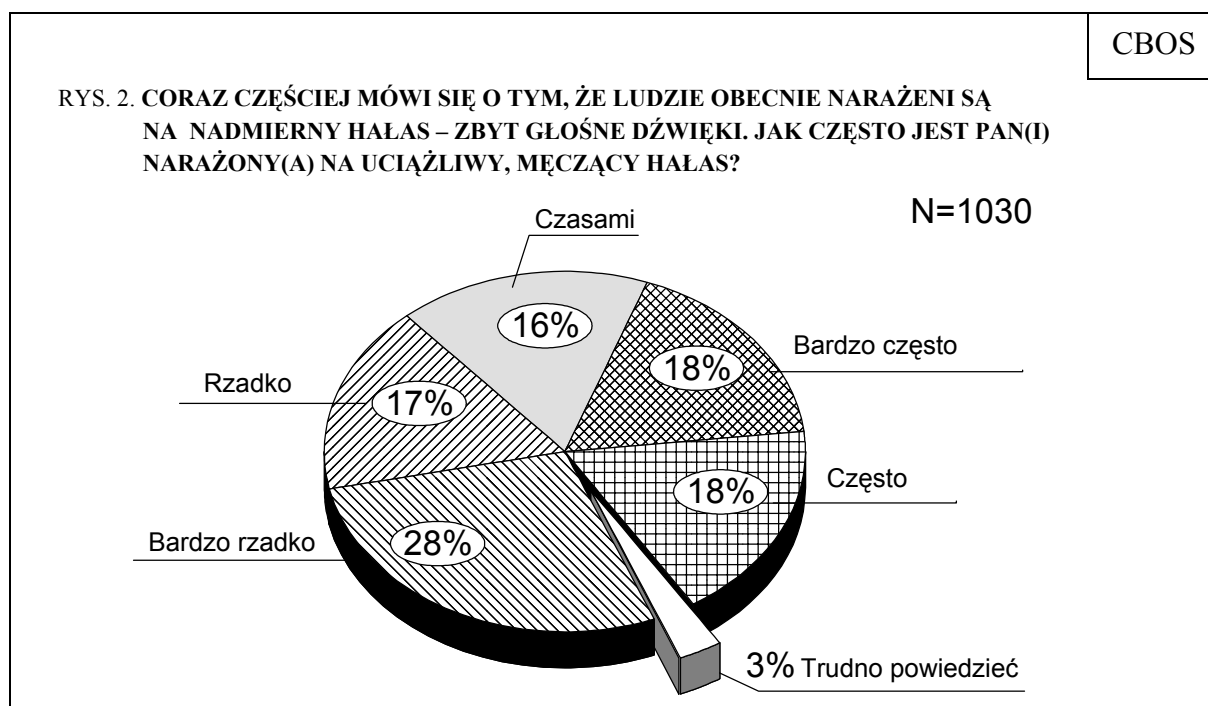
¹ Por. komunikat CBOS „Polacy o zagrożeniach związanych z degradacją środowiska naturalnego”, sierpień '99.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (111) przeprowadzono w dniach 4-10 sierpnia '99 na 1030-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

zniesienia. Staraliśmy się również ustalić źródła uciążliwego hałasu w domu i w pracy, a także to, jakie powoduje on kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem. Zapytaliśmy ponadto o sposoby obrony przed nadmierną dawką zbyt głośnych dźwięków.

KOMU DOKUCZA HAŁAS ?

Jak często Polacy narażeni są na uciążliwy, męczący hałas? Ponad jedna trzecia badanych (36%) przyznaje, że bardzo często lub często doświadcza dokuczliwego hałasu, zbliżona grupa (33%) narażona jest na męczący hałas czasami lub rzadko, a ponad jedna czwarta (28%) - bardzo rzadko.



Na uciążliwy hałas skarżą się głównie ludzie młodzi i w średnim wieku - dwie piąte respondentów z tych grup deklaruje, że hałas dokucza im bardzo często lub często. Wśród osób powyżej 54 roku życia takich deklaracji jest znacznie mniej (29%).

Ocenę uciążliwości hałasu różnicuje również wielkość miejsca zamieszkania. Blisko połowa mieszkańców wielkich aglomeracji i dużych miast co najmniej często narażona jest na męczące, zbyt głośne dźwięki. Nieco rzadziej skarżą się mieszkańcy miast średniej wielkości i małych (odpowiednio 42% i 36% wskazań).

Co najmniej często na uciążliwy hałas narażona jest zdecydowanie mniejsza grupa mieszkańców wsi (25%) niż dużych miast (46%).

Tabela 1

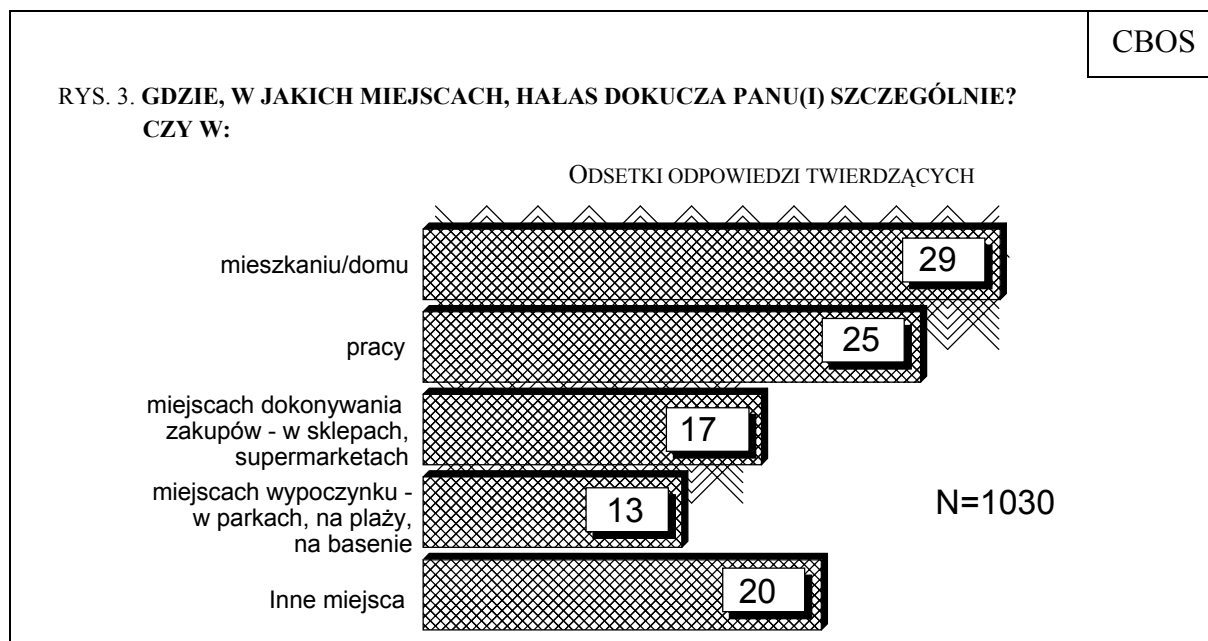
Jak często jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy, męczący hałas?	Miejsce zamieszkania				
	Wieś	Miasto o liczbie ludności			
		do 20 tys.	20-100 tys.	101-500 tys.	501 tys. i więcej
	w procentach				
Bardzo często	12	15	27	19	24
Często	13	21	15	27	22
Czasami	14	13	20	15	18
Rzadko	17	11	19	19	18
Bardzo rzadko	39	38	19	16	15
Trudno powiedzieć	5	3	0	4	3

Bardzo często i często hałas dokucza robotnikom wykwalifikowanym (57%), przedstawicielom kadry kierowniczej i inteligencji, urzędnikom niższego szczebla i pracownikom fizyczno-umysłowym (50-51%). Równie często jest on również problemem dla uczniów i studentów (45%). W mniejszym stopniu na męczący hałas narażeni są rolnicy, renciści i bezrobotni. Niespełna jedna czwarta respondentów z tych grup bardzo często i często narzeka na hałas, podczas gdy mniej więcej dwie piąte twierdzi, iż wystawieni są nań bardzo rzadko.

Warto zauważyć, że wśród osób bardzo rzadko doświadczających uciążliwego hałasu jest 41% respondentów z wykształceniem podstawowym i 13% z wyższym. Wiąże się to niewątpliwie z tym, że osoby wykształcone często mieszkają w dużych miastach, w pewnym stopniu jednak wynika także z większego uwrażliwienia tej grupy na problemy ekologiczne.

GDZIE SZCZEGÓLNIIE DOKUCZA NAM HAŁAS?

Poprosiliśmy respondentów o wskazanie miejsc, gdzie szczególnie dokucza im hałas.



Miejscem, w którym nadmiernie głośne dźwięki szczególnie dokuczają Polakom, jest przede wszystkim *mieszkanie lub dom* (29% wskazań). Odsetek tego typu ocen wzrasta wraz z wiekiem - na hałas w domu skarży się 20% Polaków w wieku od 18 do 24 lat i 34% powyżej 54 roku życia. Problem ten dwukrotnie częściej dotyczy mieszkańców miast (od 30% do 39% w zależności od wielkości miasta) niż wsi (16%).

Hałas *w pracy* przeszkadza jednej czwartej (25%) ogółu badanych (29% wskazań wśród osób pracujących), zdecydowanie częściej mężczyznom (38%) niż kobietom (21%), które na hałas w domu skarżyły się nieco częściej niż mężczyźni (odpowiednio 31% i 26%).

Do grup, którym szczególnie dokucza hałas w pracy, należą przede wszystkim robotnicy wykwalifikowani (67%), a w dalszej kolejności pracownicy fizyczno-umysłowi (48%) i urzędnicy niższego szczebla (44%).

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH (N=868)

Tabela 2

Czy w pracy dokucza Panu (i) hałas?	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Ogółem	29	70	1
Płeć			
Kobiety	21	78	1
Mężczyźni	38	61	1
Grupa społeczno-zawodowa, pracujący			
Kadra kierownicza, inteligencja	39	61	0
Pracownicy umysłowi niższego szczebla	44	56	0
Pracownicy fizyczno-umysłowi	48	52	0
Robotnicy wykwalifikowani	67	33	0
Rolnicy	29	71	1

Na hałas *w miejscach dokonywania zakupów* – sklepach, supermarketach narzeka 17% respondentów, najczęściej niepracujące gospodynie domowe (38%), mieszkańcy największych miast (31%) i osoby z wyższym wykształceniem (33%).

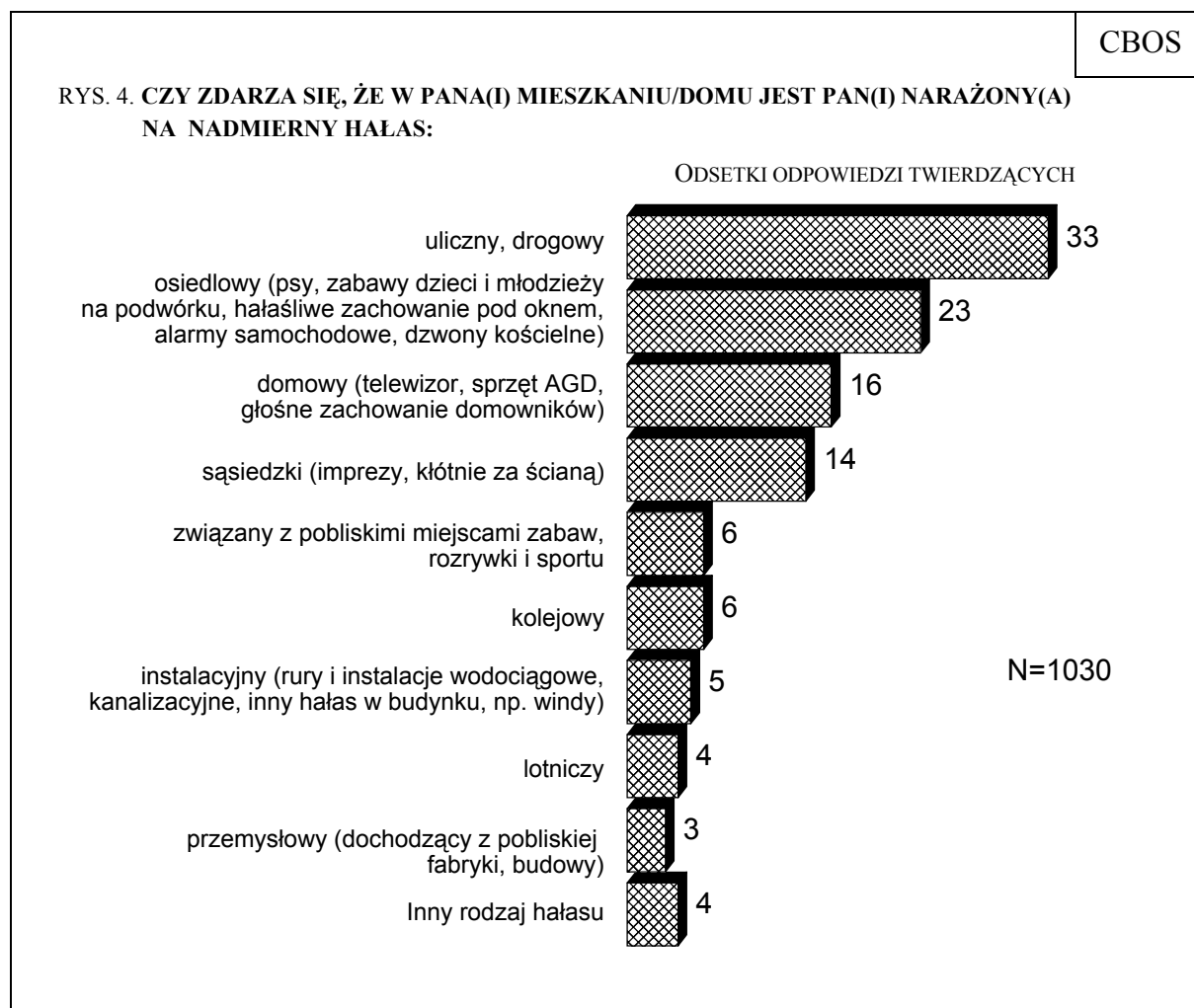
Na niepożądane zbyt głośne dźwięki *w miejscach wypoczynku*, takich jak: parki, plaże, baseny skarży się 13% Polaków - głównie ludzie młodzi w wieku od 18 do 24 lat (21%), uczniowie i studenci (24%) oraz mieszkańcy miast, zwłaszcza dużych (21-27%).

Jedna piąta (20%) ogółu badanych wymienia *inne miejsca*, w których hałas szczególnie im dokucza. Do najczęściej wskazywanych należą ulice, drogi, centra miast i najbliższe okolice miejsca zamieszkania.

Ponad jedna trzecia (35%) respondentów nie wskazała żadnego miejsca, gdzie szczególnie dokuczałby im hałas. Są to przede wszystkim osoby w wieku ponad 65 lat (54%), bezrobotni (55%), mieszkańcy wsi (51%), renciści (52%), emeryci (46%) i rolnicy (44%).

HAŁAS W DOMU

Skąd się bierze hałas w domu czy mieszkaniu? Jakie są jego źródła? Poprosiliśmy badanych o ustosunkowanie się do różnych rodzajów hałasu, które mogą zakłócać spokój domowy.



Z deklaracji ankietowanych wynika, że w mieszkaniu lub domu najczęściej narażeni jesteśmy na *hałas dochodzący z ulic i dróg* (33% wskazań wśród ogółu Polaków). Problem ten co najmniej dwukrotnie częściej sygnalizują mieszkańcy miast niż wsi.

Tabela 3

Czy w mieszkaniu jest Pan(i) narażony(a) na nadmierny hałas uliczny, drogowy?	Miejsce zamieszkania				
	Wieś	Miasto o liczbie ludności			
		do 20 tys.	20-100 tys.	101-500 tys.	501 tys. i więcej
w procentach					
Tak	17	36	46	41	42
Nie	82	64	53	58	58
Trudno powiedzieć	0	0	1	1	0

Nasze wyniki potwierdzają zaobserwowany nie tylko przez ekologów fakt, że głównym powodem hałasu w mieście jest ruch uliczny. W Warszawie 45% mieszkańców żyje z tego powodu w strefie zagrożenia hałasem powyżej 70-80 dB³. Takie natężenie hałasu stwarza już istotne zagrożenia zdrowotne. Czarnym punktem stolicy, jeżeli chodzi o tzw. zanieczyszczenia hałasem ulicznym, jest Trasa Łazienkowska, gdzie według Biura Planowania i Rozwoju Warszawy natężenie hałasu przekracza 80 dB, a lokatorzy pobliskich domów mają kłopoty z porozumiewaniem się we własnych mieszkaniach⁴.

Drugim z kolei źródłem hałasu w mieszkaniu jest *osiedle i najbliższa okolica* miejsca zamieszkania. Niemal jedna czwarta (23%) badanych narzeka na odgłosy głośnych zabaw dzieci i młodzieży na podwórku, hałaśliwe zachowania pod oknem, szczekanie podwórkowych psów czy też często włączające się alarmy samochodowe.

Na *hałas domowy* związany z głośnym zachowaniem się domowników oraz odgłosami sprzętu RTV i AGD skarży się 16% respondentów, natomiast na *hałas sąsiedzki* (imprezy i kłótnie za ścianą) - 14% Polaków, przede wszystkim mieszkańcy miast.

Respondenci rzadziej narażeni są w domu na *hałas związany z pobliskimi miejscami zabaw, rozrywki i sportu* (6%), *hałas kolejowy* (6%), *instalacyjny* – pochodzący z rur, instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych (5%), *lotniczy* (4%) czy *przemysłowy* (3%).

³ K. Forowicz, *Mordercze dźwięki*, „Rzeczpospolita” (158), 9 lipca ‘99.

⁴ W. Orzęcki, *Ciągły ryk*, „Życie Warszawy”, 1 września ‘99.

HAŁAS W PRACY

Zalecane przez lekarzy normy nakazujące, aby źródła hałasu o poziomie powyżej 85 dB nie działały na nasz organizm przez dłuższy czas, często są przekraczane w miejscu pracy. Dlatego zaleca się wówczas noszenie indywidualnych ochron słuchu. Robotnik drogowy obsługujący przez wiele lat młot pneumatyczny (110-120 dB) z pewnością dozna upośledzenia słuchu, jeśli pracuje bez jego ochrony. Należy również przypomnieć, że zawodowe uszkodzenie słuchu należy do najczęstszych chorób zawodowych.

Jak już wspominaliśmy, hałas w miejscu pracy jest istotnym problemem dla 29% pracujących Polaków. Jakie są źródła uciążliwego hałasu w pracy?

Tabela 4

Czy zdarza się, że w Pana(i) pracy jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy hałas:	Odsetki odpowiedzi twierdzących	
	wśród ankietowanych, którzy ustosunkowali się do hałasu w miejscu pracy (N=536)	wśród ogółu badanych (N=1030)
– związany z miejscem pracy, np. pracą maszyny, sprzętu biurowego	40	21
– uliczny, drogowy	24	12
– związany z głośnym zachowaniem współpracowników	9	5
– przemysłowy (budowa, fabryka, huta)	7	4
– instalacyjny (instalacje wodociągowe, kanalizacyjne itp.)	6	3
– kolejowy	6	3
– lotniczy	2	1
Inny rodzaj hałasu	5	3

Dwie piąte (40%) respondentów wyrażających opinie o hałasie w pracy wskazuje, że jest on *związany z miejscem pracy, stanowiskiem*, np. pracą maszyny lub sprzętu biurowego. Na ten rodzaj hałasu częściej narażeni są mężczyźni (52%) niż kobiety (26%). Ocenę jego występowania różnicują też inne zmienne, takie jak: miejsce zamieszkania, wykształcenie i grupa społeczno-zawodowa.

Tabela 5

Czy zdarza się, że w Pana(i) pracy jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy hałas związany z miejscem pracy, np. pracą maszyny, sprzętu biurowego? (N = 536)	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Ogółem	40	59	1
Płeć			
Kobiety	26	74	0
Mężczyźni	52	47	1
Miejsce zamieszkania			
Wieś	42	56	2
Miasto do 20 tys.	35	65	0
20-100 tys.	48	52	0
101-500 tys.	37	63	0
501 tys. i więcej ludności	33	67	0
Wykształcenie			
Podstawowe	37	63	0
Zasadnicze zawodowe	54	45	1
Średnie	34	66	0
Wyższe	24	76	0
Grupa społeczno-zawodowa, pracujący			
Kadra kierownicza, inteligencja	20	80	0
Pracownicy umysłowi niższego szczebla	29	71	0
Pracownicy fizyczno-umysłowi	38	62	0
Robotnicy wykwalifikowani	66	32	2
Rolnicy	49	51	0

Na hałas związany z miejscem pracy częściej skarżą się mieszkańcy wsi (42%) i średnich miast (48%) niż dużych aglomeracji miejskich (33%). Uciążliwy hałas w pracy dokucza głównie osobom z wykształceniem zasadniczym zawodowym (54%), robotnikom wykwalifikowanym (66%) i rolnikom (49%).

Jedna czwarta (24%) respondentów wyrażających opinie o hałasie w pracy narażona jest na uciążliwy *hałas uliczny, drogowy*, na który częściej skarżą się mieszkańcy dużych miast niż mieszkańcy wsi oraz małych i średnich miast.

Na trzecim miejscu pod względem dokuczliwości w miejscu pracy sytuuje się hałas związany z *głośnym zachowaniem się współpracowników* (9%). Jego źródłem najczęściej są rozmowy lub głośne słuchanie radia.

Na *hałas przemysłowy* w miejscu pracy pochodzący z fabryki, huty bądź budowy skarży się 7% badanych z grupy oceniających, głównie mężczyźni. Być może jest on związany ze stanowiskiem i charakterem ich pracy, gdyż na ten rodzaj hałasu narażeni są przede wszystkim robotnicy wykwalifikowani.

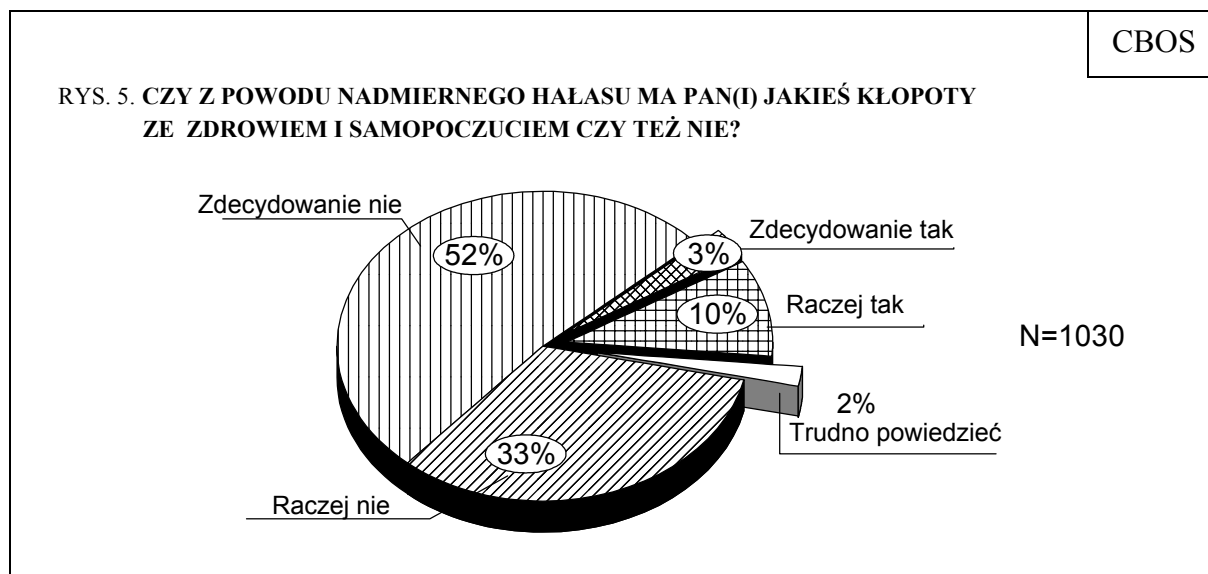
W mniejszym stopniu badani odczuwają w pracy *hałas instalacyjny* i *hałas kolejowy* (po 6%) oraz *lotniczy* (2%).

Wśród *innych rodzajów hałasu* w miejscu pracy ankietowani wyróżnili przede wszystkim głośne zachowanie dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach.

Dwie piąte (41%) respondentów wyrażających opinie o hałasie w pracy, w tym większość przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji, nie wskazało na żadne źródło głośnych dźwięków w miejscu pracy.

CZY HAŁAS NAM SZKODZI?

Najczęstszą przyczyną uszkodzenia słuchu jest hałas. Jeśli przekracza on 80 dB (co odpowiada mniej więcej głośności muzyki tanecznej) i oddziałuje na nas regularnie, znacznie podnosi ryzyko uszkodzenia słuchu. Należy pamiętać, że długotrwały wpływ hałasu oprócz przytępienia słuchu ma również inne konsekwencje zdrowotne dla naszego organizmu. Osłabia system obronny, co może spowodować wzrost ryzyka infekcji. Wpływa również na układ krążenia – osoby narażone na hałas częściej cierpią na nadciśnienie.



Co ósmy Polak (13%) przyznaje, iż ma kłopoty ze zdrowiem lub samopoczuciem z powodu nadmiernego hałasu. Tego rodzaju problemy najczęściej deklarują uczniowie i studenci (19%) oraz gospodynie domowe (19%). Zdecydowana większość respondentów (85%) nie ma kłopotów zdrowotnych z powodu nadmiernego hałasu.

Tabela 6

Czy cierpi Pan(i) na:	Odsetki odpowiedzi twierdzących	
	wśród osób mających kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem z powodu nadmiernego hałasu (N=139)	wśród ogółu badanych (N=1030)
– trudności ze skupieniem się, zaburzenia koncentracji uwagi	61	8
– bezsenność	54	7
– choroby wywołane hałasem, np. przytępienie słuchu, choroba wibracyjna	33	5
– trudności z wykonywaniem pracy, w nauce	26	3
Inne	28	4

Respondenci mający problemy zdrowotne z powodu nadmiernego hałasu najczęściej cierpią na *trudności w skupieniu się, zaburzenia koncentracji uwagi* (61% wskazań, co stanowi 8% ogółu badanych). Tego rodzaju dolegliwości częściej odczuwają kobiety (67%) niż mężczyźni (55%).

Na *bezsenność* cierpi ponad połowa (54%) badanych z tej grupy, w większości kobiety.

Jedna trzecia poszkodowanych przez nadmierny hałas (33%) cierpi na choroby wywołane hałasem, takie jak *przycięcie słuchu* lub *choroba wibracyjna*, częściej mężczyźni (39%) niż kobiety (31%), natomiast jedna czwarta (26%) skarży się na *trudności z wykonywaniem pracy lub w nauce*.

Wśród innych problemów zdrowotnych spowodowanych męczącym hałasem badani wymienili przede wszystkim bóle głowy, migreny, wzmożoną nerwowość, rozdrażnienie, nadpobudliwość, zmęczenie, a nawet choroby serca i naczyń krwionośnych.

JAK BRONIMY SIĘ PRZED HAŁASEM?

Respondenci mieli również okazję podzielić się z nami własnymi sposobami obrony przed uciążliwym hałasem i przedstawić metody radzenia sobie z nim.

	CBOS
Proszę powiedzieć, jakie są Pana(i) sposoby obrony przed uciążliwym hałasem, jak Pan(i) sobie z nim radzi?	N=1030
Unikanie miejsc hałaśliwych, ucieczka do miejsc spokojnych	20%
Rezygnacja i przyzwyczajenie	20%
Wyciszenie źródeł hałasu, wyciszenie mieszkania	18%
Zabezpieczenia osobiste – mechaniczne (stoper do uszu, słuchawki ochronne) i w postaci środków farmakologicznych	11%
Ignorowanie hałasu – próby wyłączenia się z otoczenia, zajęcia się czymś innym lub zapadnięcia w sen	10%
Interwencja u hałasujących, u władz lub w administracji	6%
Inne	4%
Problem nie istnieje	24%
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić kilka sposobów.	

Jednym z najczęściej deklarowanych sposobów obrony przed hałasem jest *unikanie miejsc hałaśliwych*, np. ulic w godzinach szczytu (15% wskazań). W ramach unikania hałasu część Polaków (5%) *ucieka do miejsc spokojnych*, tzn. wyjeżdża na wieś, idzie do lasu, odpoczywa na działce. W ten sposób radzą sobie z hałasem głównie osoby znajdujące się w dobrej sytuacji materialnej.

Niemal równie częstą (18%) metodą obrony przed hałasem, stosowaną szczególnie w miastach, jest *wyciszanie mieszkań*, np. przez zamykanie i uszczelnianie okien i drzwi. Czasami pomaga też wysoki żywopłot lub drzewa przed domem. Na instalowanie zabezpieczeń wyciszających najczęściej pozwalają sobie osoby w lepszej kondycji finansowej.

Kolejnym sposobem jest stosowanie *zabezpieczeń osobistych - mechanicznych i w postaci środków farmakologicznych*. Nauszników, słuchawek ochronnych, stoperów do uszu, zatyczek czy wręcz waty do uszu używają głównie mężczyźni, badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a przede wszystkim robotnicy wykwalifikowani, natomiast kobiety traktują leki nasenne czy uspokajające jako środek zaradczy na nadmierny hałas.

Po *środki interwencyjne* sięga 6% respondentów. Polegają one zwykle na zwróceniu uwagi hałasującym lub proszeniu ich o spokój, co często jest bezskuteczne. Dość rzadko – w jednym przypadku na sto – dochodzi do interwencji u władz, na policji lub w administracji.

Co dziesiąty Polak próbuje radzić sobie z hałasem po prostu *ignorując go*. Wówczas stara się o nim nie myśleć, nie zwracać nań uwagi, wyłączyć z otoczenia i przeczekać. Tę metodę preferują głównie ludzie młodzi, uczniowie i studenci. Niektórzy starają się czymś zająć, np. czytać książkę, inni próbują zasnąć, a jeszcze inni włączają głośno lub cicho alternatywne źródła dźwięku, takie jak radio lub telewizor albo nucą coś pod nosem.

Z walki z hałasem *rezygnuje* co piąty respondent (20%) uważając, że nie można sobie z nim poradzić, że nie ma przed nim obrony, bądź *przyzwyczajają się*, gdyż jego zdaniem nie ma innego wyjścia. Najczęściej postępują tak uczniowie i studenci (30%), stosunkowo najrzadziej - osoby z wyższym wykształceniem, znajdujące się w dobrej kondycji materialnej (po 17%).

Problem walki z hałasem nie istnieje dla jednej czwartej badanych (24%). Nie muszą oni szukać sposobów na uciążliwe, zbyt głośne dźwięki, dlatego że mieszkają w cichej, spokojnej okolicy bądź dlatego, że hałas im nie przeszkadza. Są to przede wszystkim ludzie starsi (38%), mieszkańcy wsi (36%) i bezrobotni (32%).



Zagrożeniem środowiska naturalnego jest hałas, który wzbudza obawy i niepokój ponad dwóch piątych Polaków. Ponad jedna trzecia badanych co najmniej często doświadcza uciążliwego hałasu, przede wszystkim w mieszkaniu lub w pracy.

Do największych źródeł hałasu należą: ruch uliczny, maszyny i sprzęt biurowy w miejscu pracy oraz najbliższa okolica miejsca zamieszkania, np. głośne zachowanie dzieci na podwórku.

Na hałas najczęściej skarżą się mieszkańcy dużych miast, osoby z wyższym wykształceniem, osiągające wysokie dochody. Najrzadziej przeszkadza on mieszkańcom wsi, emerytom, rencistom i bezrobotnym.

Kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem z powodu nadmiernego hałasu ma 13% Polaków. Najczęściej cierpią oni na zaburzenia koncentracji, bezsenność i choroby wywołane hałasem, np. przytępienie słuchu.

Do najczęstszych sposobów obrony przed uciążliwym hałasem należą: unikanie hałaśliwych miejsc, ucieczka do miejsc spokojnych, rezygnacja i przyzwyczajenie oraz stosowanie takich środków ochronnych, jak: wyciszenie mieszkania, zabezpieczenia osobiste (mechaniczne i w postaci środków farmakologicznych) oraz interwencja u hałasujących lub u władz. Dla prawie jednej czwartej badanych problem obrony przed hałasem w ogóle nie istnieje.

Opracowała
Izabela WOŻYŃSKA

A N E K S

Tabela 1. Coraz częściej mówi się o tym, że ludzie obecnie narażeni są na nadmierny hałas - zbyt głośne dźwięki. Jak często jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy, męczący hałas?

(%)

	Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Bardzo rzadko	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	18	16	17	28	3	1030
Płeć							
Mężczyźni	20	19	16	17	26	3	489
Kobiety	16	18	15	18	29	4	541
Wiek							
18-24 lat	8	32	10	20	27	3	147
25-34	24	14	19	16	24	2	182
35-44	22	19	18	17	23	1	198
45-54	23	17	17	17	25	1	218
55-64	16	13	17	21	28	5	117
65 lat i więcej	10	14	12	15	41	8	168
Miejsce zamieszkania							
Wieś	12	13	14	17	39	5	377
Miasto do 20 tys.	15	21	13	11	38	3	122
20 - 100 tys.	27	15	20	19	19	0	209
101 - 500 tys.	19	27	15	19	16	4	190
501 tys.i więcej mieszk.	24	22	18	18	15	3	131
Wykształcenie							
Podstawowe	12	12	12	18	41	5	262
Zasadnicze zawodowe	19	17	17	16	29	2	299
Średnie	21	23	17	16	20	3	374
Wyższe	22	21	19	25	13	1	95
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	26	25	14	23	13	0	72
Prac. umysł. niż. szczebla	26	24	13	16	18	2	92
Pracownicy fiz.- umysł.	28	22	8	15	25	1	93
Robotnicy wykwalifikowani	30	27	17	11	11	3	112
Robotnicy niewykwalifik.	15	21	13	15	35	0	46
Rolnicy	12	12	21	16	36	4	66
Pracujący na własny rach.	25	9	21	25	16	4	39
Bierni zawodowo							
Renciści	8	14	9	19	45	4	122
Emeryci	16	13	17	19	29	6	193
Uczniowie i studenci	10	35	8	16	32	0	55
Bezrobotni	5	8	27	12	43	5	79
Gospodynie domowe i inni	14	12	23	26	23	2	61
Pracuje w:							
sferze budżetowej	26	26	11	18	17	1	97
sekt. państw. publicznym	31	21	19	9	16	5	100
sp. własc. pryw. i państwa	30	23	13	11	19	4	101
sekt. pryw. poza rolnict.	19	21	14	22	22	2	178
prywatnym gosp. rolnym	5	11	17	21	43	3	79
Dochody na jedną osobę							
Do 275 zł	16	12	15	12	40	5	154
276 - 399	16	21	16	13	29	4	127
400 - 549	20	19	14	20	25	2	214
550 - 799	15	24	19	16	24	2	154
Powyżej 799 zł	22	15	19	27	16	1	137
Ocena własnych war. mater.							
Złe	21	14	16	16	28	5	333
Średnie	15	22	17	17	26	3	446
Dobre	20	18	13	20	29	1	251
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	16	14	13	21	30	7	67
Raz w tygodniu	17	17	15	19	28	4	534
1-2 razy w miesiącu	17	19	17	15	29	3	171
Kilka razy w roku	22	24	14	12	27	1	169
W ogóle nie uczestniczy	20	17	23	16	23	2	85
Poglądy polityczne							
Lewica	21	19	18	17	24	3	302
Centrum	22	20	16	16	24	3	280
Prawica	19	18	16	21	24	2	207
Trudno powiedzieć	10	16	13	16	40	6	240

Tabela 2. Gdzie, w jakich miejscach, hałas dokucza Panu(i) szczególnie?
Czy w pracy?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	70	1	868
Płeć				
Mężczyźni	38	61	1	424
Kobiety	21	78	1	444
Wiek				
18-24 lat	29	71	0	123
25-34	42	58	1	168
35-44	44	56	0	180
45-54	32	67	1	194
55-64	5	93	2	81
65 lat i więcej	1	97	3	122
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	75	0	333
Miasto do 20 tys.	29	71	0	107
20 - 100 tys.	35	64	1	180
101 - 500 tys.	29	69	2	151
501 tys.i więcej mieszk.	33	65	3	97
Wykształcenie				
Podstawowe	13	86	2	213
Zasadnicze zawodowe	41	59	1	264
Średnie	29	70	1	307
Wyższe	36	64	0	84
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	39	61	0	70
Prac. umysł. niż. szczebla	44	56	0	89
Pracownicy fiz.- umysł.	48	52	0	93
Robotnicy wykwalifikowani	67	33	0	112
Robotnicy niewykwalifik.	47	53	0	46
Rolnicy	29	71	1	61
Pracujący na własny rach.	36	57	7	39
Bierni zawodowo				
Renciści	5	93	2	89
Emeryci	1	96	3	130
Uczniowie i studenci	17	83	0	41
Bezrobotni	0	100	0	51
Gospodynie domowe i inni	0	100	0	45
Pracuje w:				
sferze budżetowej	44	56	1	95
sekt. państw., publicznym	44	56	0	100
sp. właśc. pryw. i państwa	61	38	1	100
sekt. pryw. poza rolnict.	44	56	0	176
prywatnym gosp. rolnym	25	75	0	78
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	24	75	1	131
276 - 399	36	64	0	107
400 - 549	26	73	1	180
550 - 799	29	68	2	122
Powyżej 799 zł	29	69	2	121
Ocena własnych war. mater.				
Złe	27	73	0	270
Średnie	30	68	2	374
Dobre	30	70	1	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	13	85	1	50
Raz w tygodniu	27	72	1	453
1-2 razy w miesiącu	43	57	0	156
Kilka razy w roku	27	72	1	139
W ogóle nie uczestniczy	26	70	4	66
Poglądy polityczne				
Lewica	31	67	2	247
Centrum	34	66	0	256
Prawica	34	65	1	167
Trudno powiedzieć	16	83	1	198

Tabela 3. Czy zdarza się, że w Pana(i) mieszkaniu/domu jest Pan(i) narażony(a) na nadmierny hałas uliczny, drogowy?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	67	1	1030
Płeć				
Mężczyźni	31	68	1	489
Kobiety	34	65	1	541
Wiek				
18-24 lat	31	69	0	147
25-34	33	66	1	182
35-44	34	66	0	198
45-54	37	63	0	218
55-64	30	70	0	117
65 lat i więcej	29	69	2	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	17	82	0	377
Miasto do 20 tys.	36	64	0	122
20 - 100 tys.	46	53	1	209
101 - 500 tys.	41	58	1	190
501 tys.i więcej mieszk.	42	58	0	131
Wykształcenie				
Podstawowe	25	75	0	262
Zasadnicze zawodowe	29	70	1	299
Średnie	39	60	0	374
Wyższe	40	58	3	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	35	65	0	72
Prac. umysł. niż. szczebla	39	61	0	92
Pracownicy fiz.- umysł.	32	68	0	93
Robotnicy wykwalifikowani	30	69	1	112
Robotnicy niewykwalifik.	37	63	0	46
Rolnicy	15	85	0	66
Pracujący na własny rach.	41	59	0	39
Bierni zawodowo				
Renciści	26	74	0	122
Emeryci	34	64	2	193
Uczniowie i studenci	44	56	0	55
Bezrobotni	28	70	1	79
Gospodynie domowe i inni	43	57	0	61
Pracuje w:				
sferze budżetowej	38	62	0	97
sekt. państw., publicznym	41	59	0	100
sp. właśc. pryw. i państwa	33	67	0	101
sekt. pryw. poza rolnict.	32	67	1	178
prywatnym gosp. rolnym	13	87	0	79
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	23	76	1	154
276 - 399	31	69	0	127
400 - 549	34	65	0	214
550 - 799	35	63	2	154
Powyżej 799 zł	42	57	1	137
Ocena własnych war. mater.				
Złe	31	69	1	333
Średnie	33	67	1	446
Dobre	36	64	0	251
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	65	2	67
Raz w tygodniu	32	68	1	534
1-2 razy w miesiącu	32	68	0	171
Kilka razy w roku	39	60	0	169
W ogóle nie uczestniczy	28	71	1	85
Poglądy polityczne				
Lewica	35	65	1	302
Centrum	33	67	1	280
Prawica	34	65	0	207
Trudno powiedzieć	29	70	1	240

Tabela 4. Czy zdarza się, że w Pana(i) pracy jest Pan(i) narażony(a) na uciążliwy hałas związany z miejscem pracy - z pracą maszyn, sprzętu biurowego?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	40	59	1	536
Płeć				
Mężczyźni	52	47	1	296
Kobiety	26	74	0	241
Wiek				
18-24 lat	31	65	4	70
25-34	56	44	0	129
35-44	45	54	1	151
45-54	32	68	0	154
55-64	15	85	0	23
65 lat i więcej	0	100	0	9
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	56	2	186
Miasto do 20 tys.	35	65	0	73
20 - 100 tys.	48	52	0	117
101 - 500 tys.	37	63	0	96
501 tys.i więcej mieszk.	33	67	0	64
Wykształcenie				
Podstawowe	37	63	0	67
Zasadnicze zawodowe	54	45	1	193
Średnie	34	66	0	210
Wyższe	24	76	0	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	20	80	0	70
Prac. umysł. niż. szczebla	29	71	0	88
Pracownicy fiz.- umysł.	38	62	0	92
Robotnicy wykwalifikowani	66	32	2	112
Robotnicy niewykwalifik.	41	59	0	46
Rolnicy	49	50	1	58
Pracujący na własny rach.	39	61	0	36
Bierni zawodowo				
Renciści	24	76	0	12
Emeryci	0	100	0	11
Uczniowie i studenci	25	75	0	6
Bezrobotni	100	0	0	1
Gospodynie domowe i inni	0	100	0	4
Pracuje w:				
sferze budżetowej	21	79	0	94
sekt. państw., publicznym	43	57	0	95
sp. własc. pryw. i państwa	58	42	0	100
sekt. pryw. poza rolnict.	39	61	0	163
prywatnym gosp. rolnym	42	53	5	66
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	47	52	1	78
276 - 399	42	58	0	68
400 - 549	45	55	0	100
550 - 799	36	64	0	76
Powyżej 799 zł	28	72	0	86
Ocena własnych war. mater.				
Złe	41	58	1	155
Średnie	42	57	1	234
Dobre	36	64	0	147
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	37	63	0	18
Raz w tygodniu	39	60	0	261
1-2 razy w miesiącu	50	48	2	118
Kilka razy w roku	30	70	0	100
W ogóle nie uczestniczy	44	56	0	39
Poglądy polityczne				
Lewica	33	67	0	168
Centrum	41	59	0	173
Prawica	50	47	3	100
Trudno powiedzieć	41	59	0	95

Tabela 5. Czy z powodu nadmiernego hałasu ma Pan(i) jakieś kłopoty ze zdrowiem i samopoczuciem czy też nie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	85	1	1028
Płeć				
Mężczyźni	12	87	1	489
Kobiety	15	83	2	540
Wiek				
18-24 lat	8	92	0	147
25-34	12	88	0	181
35-44	14	83	2	198
45-54	18	81	1	218
55-64	14	86	0	117
65 lat i więcej	13	83	3	167
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	84	2	377
Miasto do 20 tys.	16	83	1	122
20 - 100 tys.	11	89	0	209
101 - 500 tys.	14	85	1	190
501 tys.i więcej mieszk.	14	85	1	130
Wykształcenie				
Podstawowe	12	85	2	262
Zasadnicze zawodowe	13	86	1	299
Średnie	16	83	1	372
Wyższe	8	91	1	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	6	90	4	72
Prac. umysł. niż. szczebla	16	83	1	92
Pracownicy fiz.- umysł.	12	87	1	93
Robotnicy wykwalifikowani	14	86	0	112
Robotnicy niewykwalifik.	17	83	0	46
Rolnicy	8	91	1	66
Pracujący na własny rach.	11	89	0	39
Bierni zawodowo				
Renciści	15	83	2	122
Emeryci	15	83	2	192
Uczniowie i studenci	19	81	0	55
Bezrobotni	8	92	0	78
Gospodynie domowe i inni	19	77	3	61
Pracuje w:				
sferze budżetowej	17	81	2	97
sekt. państw., publicznym	14	86	0	100
sp. właśc. pryw. i państwa	12	88	1	101
sekt. pryw. poza rolnict.	12	88	1	178
prywatnym gosp. rolnym	6	93	1	79
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	16	83	1	154
276 - 399	15	82	3	126
400 - 549	17	83	0	213
550 - 799	12	88	0	154
Powyżej 799 zł	11	87	1	137
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	83	2	332
Średnie	15	84	1	446
Dobre	8	92	1	250
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	10	86	4	67
Raz w tygodniu	15	84	1	534
1-2 razy w miesiącu	11	87	1	171
Kilka razy w roku	14	84	2	169
W ogóle nie uczestniczy	13	86	1	85
Poglądy polityczne				
Lewica	16	81	2	302
Centrum	12	88	0	279
Prawica	13	84	2	207
Trudno powiedzieć	12	87	1	240

Tabela 6. Proszę powiedzieć, jakie są Pana(i) sposoby obrony przed uciążliwym hałasem, jak Pan(i) sobie z nim radzi? 1 - Interwencja u hałasujących, u władz lub w administracji; 2 - Wyciszenie źródeł hałasu, wyciszenie mieszkania; 3 - Ignorowanie hałasu - próby wyłączenia się z otoczenia, zajęcia się czymś innym lub zapadnięcia w sen; 4 - Zabezpieczenia osobiste - mechaniczne lub w postaci środków farmakologicznych; 5 - Unikanie miejsc hałaśliwych, ucieczka do miejsc spokojnych; 6 - Rezygnacja i przyzwyczajanie; 7 - Problem nie istnieje

	(%)								
	1	2	3	4	5	6	7	Inne	Liczba osób
Ogółem	6	18	10	11	20	20	24	4	1019
Płeć									
Meżczyźni	3	15	9	17	18	22	25	3	480
Kobiety	8	20	11	5	21	18	24	5	539
Wiek									
18-24 lat	2	16	13	13	16	23	27	4	145
25-34	5	12	11	15	20	20	19	4	178
35-44	8	14	10	15	19	23	18	5	196
45-54	6	24	10	12	19	20	20	4	218
55-64	7	22	8	3	30	13	25	4	116
65 lat i więcej	6	20	7	3	16	18	38	2	165
Miejsce zamieszkania									
Wieś	3	7	8	12	17	19	36	7	373
Miasto do 20 tys.	7	19	10	7	20	22	23	5	122
20 - 100 tys.	10	24	12	15	23	16	14	3	209
101 - 500 tys.	6	25	10	12	19	24	18	1	186
501 tys.i więcej mieszk.	4	30	14	4	24	23	17	1	129
Wykształcenie									
Podstawowe	5	14	6	6	15	21	36	4	260
Zasadnicze zawodowe	9	14	10	19	15	22	23	5	293
Średnie	6	22	13	9	24	19	19	3	371
Wyższe	8	26	13	7	28	17	16	1	95
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	10	27	14	7	24	16	13	2	72
Prac.umysł.niż.szczebła	8	29	12	9	21	22	18	0	91
Pracownicy fiz.- umysł.	2	16	11	16	18	25	19	6	91
Robotnicy wykwalifikowani	0	7	12	38	21	22	16	1	112
Robotnicy niewykwalifik.	9	16	8	25	18	23	15	2	45
Rolnicy	2	0	15	10	22	24	32	3	65
Pracujący na własny rach.	3	14	16	4	13	40	18	4	38
Bierni zawodowo									
Renciści	8	16	4	5	24	14	36	3	118
Emeryci	6	26	11	3	17	16	31	4	191
Uczniowie i studenci	6	17	13	5	14	30	21	7	55
Bezrobotni	7	12	5	5	22	19	32	5	79
Gospodynie domowe i inni	9	23	7	7	17	10	22	11	61
Pracuje w:									
sferze budżetowej	10	21	10	13	25	18	18	1	97
sekt. państw., publicznym	3	26	15	25	13	11	24	1	98
sp. wiaśc. pryw. i państwa	3	22	8	26	18	23	11	2	99
sekt. pryw. poza rolnict.	5	10	13	11	24	30	19	4	175
prywatnym gosp. rolnym	4	0	13	11	17	26	30	7	77
Dochody na jedną osobę									
Do 275 zł	6	8	9	12	16	20	28	8	153
276 - 399	5	15	7	10	19	20	29	4	126
400 - 549	4	19	11	14	19	21	20	3	212
550 - 799	8	23	12	13	25	16	18	2	154
Powyżej 799 zł	4	30	11	8	28	17	18	2	137
Ocena własnych war. mater.									
Złe	6	15	10	10	20	19	27	5	329
Średnie	6	19	10	11	17	22	22	4	441
Dobre	5	19	11	12	22	19	25	2	250
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	3	24	7	7	23	12	26	4	67
Raz w tygodniu	6	16	10	9	19	20	26	4	528
1-2 razy w miesiącu	5	15	11	19	17	22	22	4	169
Kilka razy w roku	8	21	9	9	21	20	23	2	168
W ogóle nie uczestniczy	4	20	16	10	20	22	18	4	84
Poglądy polityczne									
Lewica	6	21	10	13	22	18	22	3	302
Centrum	7	16	15	15	24	17	20	3	276
Prawica	4	22	10	10	16	23	20	5	206
Trudno powiedzieć	5	13	6	4	14	24	36	5	235